در حرم

حجت‌الاسلام حامد کاشانی
در مراسم سوگواری حرم مطهر رضوی مطرح کرد

مزار ناشناخته حضرت زهرا(س)؛ پرسشی که تاریخ را به تأمل وامی‌دارد

حجت‌الاسلام والمسلمین حامد کاشانی در مراسم سوگواری حضرت زهرا(س) در حرم مطهر رضوی، مخفی‌ماندن مزار آن حضرت را پیامی تاریخی و ماندگار دانست که مظلومیت بانوی دو عالم و اعتراض ایشان به حوادث پس از رحلت پیامبر اکرم(ص) را در حافظه تاریخ زنده نگه داشته است.

به گزارش آستان‌نیوز، تاریخ همواره میدان نبرد روایت‌هاست؛ جایی که حقیقت اگر پاسبانی هوشیار نداشته باشد، زیر خروارها غبار تحریف و مصلحت‌اندیشی مدفون می‌شود. در این میان، سیره حضرت صدیقه طاهره(س) تنها شرح یک مظلومیت تاریخی نیست، بلکه الگویی تام برای جهاد روشنگری است.

حجت‌الاسلام والمسلمین حامد کاشانی در سخنانی تحلیلی، با بازخوانی اقدامات حضرت فاطمه زهرا(س) به کالبدشکافی مفهوم جهاد تبیین پرداخته و ابعاد تازه‌ای از پیوند دفاع از حقیقت با سیره عملی دخت گرامی پیامبر(س) را ترسیم کرد. روایتی که نشان می‌دهد چگونه تدبیر یک بانو، مسیر قلب واقعیت را برای قرن‌ها مسدود کرد.

دفاع از حق، نقطه پایان ندارد

به باور کاشانی، خطای بنیادین در فهم «جهاد تبیین» تقلیل آن به یک کنش مقطعی، واکنشی و زودگذر است. واقعیت آن است جبهه مقابل حقیقت، لحظه‌ای از مهندسی افکار عمومی، کتمان فکت‌ها و بازنویسی وقایع دست نمی‌کشد. او با معرفی حضرت زهرا(س) به عنوان الگویی برجسته برای پیروان اهل‌بیت(ع) در دفاع از حق و روشن نگه‌داشتن مسیر حقیقت گفت: جهاد تبیین در سیره آن حضرت، در دفاع از حقیقت و پاسداری از ولایت جلوه‌گر است.

وی با تأکید بر اینکه روشنگری به اقدامی مقطعی و محدود خلاصه نمی‌شود، افزود: پس از هر روشنگری، امکان دارد حقیقت با تحریف، کتمان یا تغییر روایت‌ها روبه‌رو شود و افکار عمومی از مسیر درست فاصله بگیرد. ازاین‌رو، دفاع از حقیقت باید تا زمانی که زمینه تحریف وجود دارد، ادامه پیدا کند. این سخنران مذهبی یادآور شد: مجاهدت حضرت زهرا(س) تنها به سخنان روشنگرانه محدود نبود؛ تدبیر و اقدامات ماندگار ایشان نیز زمینه‌ای فراهم کرد تا مظلومیت اهل‌بیت(ع) در گذر زمان به فراموشی سپرده نشود و پرسش از رخدادهای پس از رحلت پیامبر اکرم(ص) همچنان در ذهن نسل‌های بعد باقی بماند.

مزار ناشناخته؛ ماندگارترین اعتراض در تاریخ

مسئله مخفی ماندن مزار، گم‌شدن یک آدرس در دل تاریخ نیست، بلکه یک «اعتراض پایدار و هوشمندانه» است. امروز، پس از گذشت قرن‌ها می‌بینیم «نبودن یک نشانه» خود به بزرگ‌ترین نشانه بدل شده است.

کاشانی دفن شبانه و ناشناخته‌ماندن محل دفن حضرت زهرا(س) را از جلوه‌های مهم جهاد تبیین آن حضرت برشمرد و گفت: مخفی ماندن مزار بانوی دوعالم به معنای نبودن هیچ گزارشی در منابع تاریخی نیست، بلکه مسئله اصلی، نهادینه نشدن و مورد پذیرش قرار نگرفتن این نقل‌ها در باور عمومی شیعیان در طول تاریخ است.

به اعتقاد حجت‌الاسلام کاشانی مخفی نگه‌داشتن تعمدی مزار حضرت زهرا(س) یک علامت‌سؤال ابدی در ذهن وجدان‌های بیدار کاشته است؛ «چرا تنها یادگار پیامبر(ص) باید شبانه، غریبانه و بی‌نشان به خاک سپرده شود؟». او با اشاره به تداوم این ابهام در قرن‌های متمادی افزود: ناشناخته‌ماندن مزار، خود به پرسشی تاریخی و ماندگار تبدیل شده است؛ پرسشی که یاد مظلومیت آن حضرت و اعتراض ایشان به حوادث پس از رحلت پیامبر(ص) را به نسل‌های آینده منتقل می‌کند.

این استاد حوزه و دانشگاه، دفن شبانه حضرت زهرا(س) و عمل امیرالمؤمنین(ع) به وصیت ایشان را نیز نشانه‌ای از اهمیت این پیام دانست و تأکید کرد: این اقدام، حقیقتی را در تاریخ ثبت کرده که آثار آن تا امروز باقی است. این موضوع همچنان زمینه تأمل درباره رویدادهای آن دوره و چگونگی مواجهه با اعتراض حضرت زهرا(س) را فراهم می‌کند.

حضرت زهرا(س)؛ معیار تشخیص حق و باطل

حجت‌الاسلام کاشانی در بخش دیگری از سخنانش به جایگاه ویژه حضرت زهرا(س) نزد پیامبر اکرم(ص) اشاره کرد و با یادآوری روایات مربوط به خشم و رضایت آن حضرت، جایگاه ایشان را در بیان حقایق تاریخی و آشکارکردن جریان نفاق برجسته دانست.

او با اشاره به فرازهایی از خطبه فدکیه اظهار کرد: حضرت زهرا(س) در شرایطی که بیان حقیقت پیامدهای سنگینی داشت، با تکیه بر جایگاه معنوی و معرفتی خود، انحراف‌ها را تبیین کرد و اجازه نداد حقیقت در غبار تحریف پنهان بماند.

این سخنران با تأکید بر ضرورت الگوگیری از سیره حضرت زهرا(س)، از حاضران خواست در دفاع از حق، روشنگری و پاسداری از معارف اهل‌بیت(ع)، مسئولیت خود را جدی بگیرند. او استمرار این مسئولیت را ضرورتی برای جلوگیری از فراموشی حقیقت و مقابله با روایت‌های تحریف‌شده دانست. سیره فاطمی صرفاً در ساحت سوگواری متوقف نمی‌ماند؛ بلکه مکتبی است که پیروانش را به «دیده‌بانی حقیقت» و «حضور آگاهانه در میدان دفاع از ولایت» فرامی‌خواند؛ رسالتی که امروز بر دوش یکایک کسانی است که مدعی گام نهادن در این مسیر بی‌پایان‌اند.

پس از سخنرانی، محمود کریمی به مرثیه‌سرایی در سوگ حضرت فاطمه زهرا(س) پرداخت و گوشه‌هایی از غربت و مظلومیت خاندان امیرالمؤمنین(ع) را روایت کرد. کریمی با خواندن اشعاری در وصف غربت بانوی دوعالم(س) فضای مجلس را به سوگ و ماتم آمیخت.

تحلیلی بر ابعاد معرفتی سوره مبارکه کوثر و امتداد آن در سیره فاطمی در گفت‌وگو با آیت‌الله سید منذر حکیم

کوثر؛ چشمه‌ای از خیر و برکت که پایان نمی‌یابد

مریم احمدی شیروان| سوره مبارکه کوثر کوتاه‌ترین و در عین حال عمیق‌ترین پیام الهی برای تبیین این حقیقت است که خیر فراوان و نسل ماندگار، تکیه‌گاه اصلی جاودانگی یک رسالت آسمانی به شمار می‌رود. این سوره مبارکه با بشارت عطای کوثر به پیامبر اعظم(ص)، هندسه آینده جبهه حق را ترسیم می‌کند و نشان می‌دهد چگونه سرچشمه برکت و مسئولیت‌پذیری الهی، ماندگاری دین خدا را تضمین کرده است. در این ایام که یاد و نام حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا(س) فضای جامعه را عطرآگین کرده است، بازخوانی حقیقت کوثر و نسبت آن با تقابل تاریخی حق و باطل و پاسخ به نیازهای معنوی انسان معاصر اهمیتی مضاعف می‌یابد. در ادامه برای درک عمیق‌تر این محور قرآنی و امتداد آن در اندیشه دینی، خواننده گفت‌وگوی ما با آیت‌الله سید منذر حکیم، رئیس پژوهشکده ذریه نبوی باشید.

سرچشمه خیر کثیر و بشارت فتح در نخستین روزهای دعوت

آیت‌الله حکیم در ابتدا با اشاره به شأن نزول و مفاهیم بنیادین سوره مبارکه کوثر و تلاوت آیات شریفه إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ/ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ/ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ می‌گوید: تحلیل معنایی واژه کوثر در تضاد با کلیدواژه ابتر، پیام بسیار مهمی را در خود جای داده است. کوثر به معنای خیر فراوان، پربرکت و نسلی ماندگار است که خداوند به پیامبر خویش ارزانی داشت تا پاسخ قاطعی به یاوه‌گویی‌های دشمنان باشد. در مقابل، واژه شانئ به معنای دشمن کینه‌توزی است که پیامبر(ص) را منقطع‌النسل می‌پنداشت، اما قرآن کریم همین واژه را برای خود دشمن به کار برد تا دو نقطه عطف را روشن کند. نخست، ناکامی دشمن از داشتن فرزندانی که راه خصومت او را تداوم بخشند و دوم، پیروزی قطعی پیامبر(ص) با برخورداری از نسلی پربرکت و حامی رسالت.

وی با تأکید بر کلیدواژه‌های خداباوری خالصانه و جان‌نثاری برای آرمان الهی، آیه شریفه «فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ» را منشور عملیاتی جبهه حق دانسته و تصریح می‌کند: این آیه مبارکه بر دو پایه بنیادین استوار است؛ نخست، خداباوری و توحیدمحوری در تمامی ابعاد زندگی که در اقامه نماز به‌عنوان ستون اصلی و شاکله دین تجلی می‌یابد و دوم، جان‌نثاری و جان‌فدا بودن در راه حق که واژه «نحر» نماد و اوج آن است. نحر در فرهنگ قرآنی و مناسک حج، بالاترین مرتبه قربانی و گذشتن از عزیزترین داشته‌ها برای پروردگار است. ترکیب این دو اصل نشان می‌دهد بقای کوثر و تداوم پیام الهی، هم نیازمند اتصال مداوم به سرچشمه غیب از طریق عبادت خالصانه است و هم نیازمند روحیه ایثار، فداکاری و آمادگی برای دادن والاترین هزینه‌ها در راه حفظ آرمان‌های توحیدی.

این کارشناس دینی اضافه می‌کند: این عطیه عظیم الهی که در وجود مطهر حضرت فاطمه زهرا(س) تجلی یافت، درواقع نیروی انسانی بالنده و امانت‌داری بود که توانست بار سنگین خلافت الهی و حفظ آخرین پیام آسمانی را بر دوش بکشد. نازل شدن این سوره در همان بدو دعوت نبوی، از یک سو نویدبخش پیروزی جبهه توحید با اتکا بر این سرچشمه متصل به غیب بود و از سوی دیگر هشداری صریح به بدخواهان به شمار می‌رفت که رسالت نبوی هرگز بی‌تبار و تنها نخواهد ماند.

تغییر فاز تقابل و نقشه نرم برای مهار کوثر

با توجه به این نوید الهی و هشداری که در سوره کوثر مطرح شد، دشمنان اسلام پس از ناامیدی از تقابل مستقیم، چه تحلیل و حسابی روی این ظرفیت عظیم باز کردند و راهبرد اصلی آنان برای خنثی‌سازی این اثرگذاری چه بود؟ رئیس پژوهشکده ذریه نبوی در پاسخ به این پرسش خاطرنشان می‌کند: هنگامی که دشمنان دریافتند اسلام بر پایه سه عنصر اقتدارآفرین استوار شده است، برنامه‌ریزی‌های خود را به سمت براندازی نرم تغییر دادند. این سه مؤلفه عبارت بودند از قرآنی که معجزه‌ای جاویدان است، پیامبری استوار و حکیم در گفتار و رفتار، و خانواده و فرزندانی که وارثان شایسته رهبری امت محسوب می‌شدند. بدخواهان که در ماجرای ترور و مواجهه مستقیم ناکام مانده بودند، رصد دقیق این عناصر را در دستور کار قرار دادند تا مانع تحقق پیش‌بینی قطعی قرآن درباره فراگیری و جاودانگی کوثر شوند.

وی در تشریح نخستین محور این مواجهه نرم، یعنی هدف قرار دادن قرآن کریم به‌عنوان نخستین عنصر اقتدار اسلام، خاطرنشان می‌کند: جریان معارض که توان مواجهه مستقیم با حقیقت معجزه‌آسای قرآن را نداشت، راهبرد خود را بر احترام ظاهری و قداست‌زدایی محتوایی استوار کرد. آنان با سردادن شعار انحرافی «حسبنا کتاب الله» (کتاب خدا ما را بس است) ظاهراً از قرآن تمجید کردند اما درواقع با جدا کردن قرآن از مفسران واقعی آن و مطرح کردن اجتهادهای ناقص، غلط و آسیب‌زا، زمینه‌ساز نقض عملی و تدریجی دستورات اساسی کتاب خدا شدند. این جریان توانست با تحریف معنوی و برداشت‌های سلیقه‌ای، روح حاکم بر آیات را خنثی کند؛ تا جایی که جامعه اسلامی به نقطه‌ای رسید که مصداق آن کلام هشداردهنده نبوی شد که فرمود: «لَمْ يَبْقَ مِنَ الْإِسْلَامِ إِلَّا اسْمُهُ وَمِنَ الْقُرْآنِ إِلَّا رَسْمُهُ» و از قرآن جز پوسته‌ای ظاهری و نقشی بر خط و از اسلام جز نامی باقی نماند.

در راستای مقابله با این سه پایه اقتدار، تقابل تاریخی قریش و جریان‌های معارض پس از عصر نبوی در قالب طرح‌ها و اقدامات مشخصی شکل گرفت. استاد برجسته حوزه علمیه در این‌باره اظهار می‌کند: جریان تقابل با اسلام اصیل دو طرح کلان را به مرحله اجرا گذاشت. نخستین اقدام، تلاش برای حذف سنت پیامبر خدا(ص) از عرصه فرهنگ‌سازی جامعه اسلامی بود که از طریق ممنوعیت نگارش و نقل حدیث، از بین بردن مکتوبات روایی و درنهایت جعل گسترده احادیث دنبال شد تا معارف زلال نبوی کمرنگ شود. دومین طرح کلان، تلاش برای انزوای عترت پیامبر(ص) و خشکاندن سرچشمه کوثر بود تا از به امامت رسیدن و جریان‌سازی فکری فرزندان رسول خدا(ص) جلوگیری کنند.

مظلومیت مقتدرانه و الگوی زیست فاطمی برای انسان امروز

آیت‌الله حکیم در توضیح راهبرد تقابلی جبهه حق یادآور می‌شود: پیامبر اکرم(ص) و اهل بیت مطهرشان(ع) با یک نقشه الهی و چهارمحوره به مواجهه با این جریان پرداختند. نخستین محور، افشای نفاق با اتخاذ تاکتیک مظلومیت مقتدرانه و تربیت نخبگان مقتدر اعتقادی و اخلاقی بود که حضرت فاطمه زهرا(س) پرچم‌دار آن شد. محور دوم، حفظ سنت صحیح نبوی نزد امانت‌داران معصوم بود. محور سوم، تداوم نسلی مسئولیت‌پذیر از فرزندان و پیروان آگاه و محور چهارم، ایثار و شهادت‌طلبی خالصانه، از حضرت علی مرتضی(ع) و حضرت صدیقه طاهره(س) تا امام مجتبی(ع) و سیدالشهدا(ع) برای حفظ اصل دین و اقامه عدل بود.

پیام‌های معرفتی سوره کوثر و سبک زیست حضرت فاطمه زهرا(س)، پاسخ و الگویی ملموس برای دغدغه‌ها و چالش‌های امروز جامعه است. رئیس پژوهشکده ذریه نبوی با تحلیلی گره‌خورده به مسائل روز جامعه تصریح می‌کند: حقیقت کوثر محدود به یک برهه تاریخی نیست، بلکه گزاره‌ای زنده برای هدایت انسان معاصر است. امروز که جامعه با چالش‌های هویتی و گسست‌های فرهنگی روبه‌رو است، آموزه کوثر یادآور می‌شود برکت و ماندگاری واقعی در مسئولیت‌پذیری، خدامحوری و اتصال به خیر کثیر نهفته است. حضرت فاطمه زهرا(س) الگویی جامع از مظلومیت مقتدرانه را ارائه دادند که نشان می‌دهد پایداری بر اصول و ایستادگی در برابر انحراف، به معنای انزوا نیست بلکه آفریننده رویش‌های نو و پایداری در طول تاریخ است.

وی تأکید می‌کند: الگوی زیست فاطمی به ما می‌آموزد می‌توان در عین حفظ والاترین مراتب عفاف و معنویت، مسئولانه‌ترین حضور را در صیانت از آرمان‌های توحیدی داشت. اگر نسل جوان ما متوجه شود تداوم خیر و برکت در زندگی، مرهون پیوند با این سرچشمه است، در مواجهه با تهاجم‌های فکری و فرهنگی دچار بحران هویت نخواهد شد.

خانه فاطمی؛ الگوی تربیت نسل مسئولیت‌پذیر و منشور امید

با توجه به این جایگاه، خانواده‌ها و نهادهای تربیتی چه نقشی در امتداد بخشیدن به این نسل مسئولیت‌پذیر و تحقق خیر کثیر در عصر حاضر بر عهده دارند؟ استاد حوزه علمیه در پاسخ به این نقش تربیتی ابراز می‌کند: تداوم رسالت پیامبر خاتم(ص) در گرو تربیت نسلی آگاه و مسئولیت‌پذیر است که این مهم در خانه فاطمی به بهترین شکل محقق شد. سیره حضرت صدیقه طاهره(س) در تربیت فرزندان بر پایه کرامت انسانی، محبت، دانایی و بصیرت استوار بود. خانواده امروز برای رهایی از اضطراب‌ها و حفظ هویت دینی فرزندان خویش، نیازمند بازخوانی این سبک زندگی است تا با تقویت روحیه ایمان و مسئولیت‌پذیری، جامعه‌ای پویا و مقاوم بسازد.

آیت‌الله سید منذر حکیم در پایان با جمع‌بندی مباحث مطرح‌شده خاطرنشان می‌کند: سوره مبارکه کوثر منشور جاویدان امید، دانایی و پیروزی حق بر باطل است. نگاهی به مسیر تاریخ گواهی می‌دهد باوجود تمامی تلاش‌ها برای به انزوا کشیدن عترت نبوی، نام و یاد حضرت زهرا(س) و ذریه پاکش همچنان سرچشمه هدایت و خیر برای جهانیان است. ایام فاطمیه بهترین فرصت برای تحکیم وحدت، تعمیق معرفت و تجدید عهد با آرمان‌های والای رسالت است تا با اتکا بر این کوثر جاری، بسترساز جامعه‌ای عادلانه و توحیدی باشیم.

گفت‌وگو

بررسی نقش حوزه خواهران و تکالیف امروز بانوان در گفت‌وگو با دکتر صدیقه رضایی

زنِ آگاه، از محراب تا میدان

احمدی شیروان| ایام فاطمیه فرصتی گرانبها برای بازخوانی سبک زندگی و کنشگری اجتماعی حضرت فاطمه زهرا(س) است؛ شخصیتی والامقام که در تمام ابعاد زندگی، الگویی بی‌بدیل از ایستادگی بر حق، بصیرت سیاسی و مدیریت آگاهانه را به نمایش گذاشت. امروزه در مواجهه با چالش‌های فرهنگی و پرسش‌های نوپدید جامعه، شناخت راه و رسم زندگی ایشان بیش از هر زمان دیگری ضرورتی حیاتی به شمار می‌رود. همزمانی این ایام با تحولات ساختاری در مدیریت حوزه خواهران، اهمیت بازخوانی این آموزه‌ها را دوچندان کرده است. در همین راستا پای گفت‌وگو با خانم دکتر صدیقه رضایی نشسته‌ایم. او که پس از سال‌ها ارزیابی تخصصی به عنوان نخستین مدیر حوزه علمیه خواهران خراسان انتخاب شده، از چهره‌های علمی و دغدغه‌مند عرصه دین محسوب می‌شود. دکتر رضایی در این گفت‌وگو با نگاهی جامع به تبیین جایگاه حضرت زهرا(س) در هدایت جامعه و نقش امروز بانوان در مسئولیت‌های اجتماعی پرداخته است که متن آن را در ادامه می‌خوانید.

جمع معنویت و حضور اجتماعی در مکتب فاطمی

دکتر رضایی اضافه می‌کند: بر همین اساس، حضرت زهرا(س) الگویی جامع و بی‌بدیل برای تمام بانوانی هستند که امروزه در عرصه‌های گوناگون علمی، فرهنگی، اجتماعی و مدیریتی بار مسئولیت بر دوش می‌گیرند. یکی از بنیادی‌ترین آموزه‌های سیره عملی ایشان، جمع میان هویت عبادی و معنوی با حضور مؤثر و جریان‌ساز اجتماعی است. این آموزه به ما می‌آموزد حضور اجتماعی زن نه تنها هیچ‌گونه تعارضی با ارزش‌های اخلاقی، انسانی و خانوادگی ندارد، بلکه دقیقاً در امتداد رسالت الهی و انسانی او تعریف می‌شود. او در تشریح ابعاد این الگو یادآور می‌شود: بانوی مسلمان در جایگاه مدیریتی باید ضمن برخورداری از دانش تخصصی و قدرت تصمیم‌گیری، از بصیرت، عدالت‌محوری، کرامت انسانی و تعهد به مصالح عمومی جامعه برخوردار باشد. این الگوی برجسته می‌تواند مبنای بازتعریف «الگوی سوم زن مسلمان» قرار گیرد؛ الگویی که در آن شایستگی، معنویت، عقلانیت و مسئولیت اجتماعی به زیباترین شکل ممکن در کنار یکدیگر معنا می‌یابند.

روش‌شناسی جهاد تبیین فاطمی در پاسخ‌گویی به شبهات

مدیر حوزه علمیه خواهران خراسان در بخش دیگری از این گفت‌وگو با تأکید بر لزوم اولویت‌دهی به عرصه تبلیغ و تحقق «حوزه پیشرو»، به الگوی جهاد تبیین در سیره حضرت(س) اشاره کرده و می‌گوید: یکی از برجسته‌ترین و ماندگارترین جلوه‌های سیره حضرت فاطمه(س)، حضور آگاهانه، شجاعانه و تبیینی ایشان در عرصه روشنگری حقیقت و مقابله با تحریف واقعیت‌های دینی و اجتماعی جامعه است. در کلام و رفتار حضرت، می‌توان الگویی کاملاً روشمند و جامع از جهاد تبیین را مشاهده کرد. ایشان در خطبه فدکیه، ساختار تبیین خود را ابتدا با تشریح مبانی توحیدی و فلسفه عمیق احکام آغاز می‌کنند، سپس به تحلیل دقیق وضعیت ساختار جامعه و بیان پیامدهای ناگوار فاصله گرفتن از تعالیم حیاتی پیامبر اکرم(ص) می‌پردازند و درنهایت با استدلال‌های محکم، عقلانی و احتجاج‌های روشن، افکار عمومی را به بازشناسی حقیقت دعوت می‌کنند.

او با استناد به آیات قرآن کریم ادامه می‌دهد: این روش هوشمندانه، کاملاً منطبق و هماهنگ با آموزه والای قرآنی است که می‌فرماید: «ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُم بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ». (نحل:۱۲۵)

مأموریت‌های حوزه خواهران در مواجهه با جنگ نرم

دکتر رضایی درباره مسئولیت‌های امروزی حوزه‌های علمیه خواهران برای مقابله با جنگ نرم دشمن خاطرنشان می‌کند: امروزه حوزه علمیه خواهران در شرایط حساس معاصر، مسئولیتی بسیار فراتر از آموزش متعارف معارف دینی و انتقال صرف محفوظات بر عهده دارد. این نهاد مقدس باید با تربیت بانوان پژوهشگر، تحلیلگر، نخبگانی و برخوردار از مهارت‌های پیشرفته ارتباطی و رسانه‌ای، زمینه حضور پررنگ و مؤثر آنان را در میدان تبیین فراهم کند.

وی در تکمیل این محور، اجرای چند برنامه عملیاتی را ضروری دانسته و می‌افزاید: تحقق این رسالت مهم مستلزم شناسایی نظام‌مند و به‌روز شبهات به‌ویژه در حوزه جایگاه زن، خانواده و حقوق بانوان، تولید محتوای مستند، متقن و جذاب متناسب با نیازها و زبان نسل جوان، ارتقای سطح سواد رسانه‌ای و فضای مجازی در میان طلاب و اساتید و همچنین تربیت مبلغانی متخصص و توانمند است که بتوانند معارف اصیل اسلامی را با ادبیات اقناعی، عقلانی و به‌روز عرضه کنند. در این مسیر، آیه شریفه «فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ» (توبه:۱۲۲) مبنا و چشم‌اندازی روشن برای پیوند ناگسستنی میان دانش عمیق دینی و مسئولیت اجتماعی در عرصه آگاهی‌بخشی ارائه می‌دهد.

پیوند متعالی اخلاص بندگی با مسئولیت‌پذیری اجتماعی بانوان

مدیر حوزه علمیه خواهران خراسان همچنین با اشاره به نحوه ایجاد تعادل میان «اخلاص در نیت» و «تلاش در مسئولیت‌های اجتماعی و خانوادگی» تصریح می‌کند: یکی از بنیادی‌ترین و دقیق‌ترین شاخصه‌های سیره حضرت زهرا(س) پیوند عمیق، متعالی و ناگسستنی میان اخلاص در بندگی و مسئولیت‌پذیری در عرصه زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی است.

او در تبیین مفهوم اخلاص در منظومه فکری اسلام اشاره می‌کند: در منظومه فکری و اعتقادی اسلام، اخلاص به معنای جهت‌دهی تمام فعالیت‌ها به سمت رضایت الهی، پرهیز از خودمحوری، شهرت‌طلبی و منفعت‌جویی شخصی است. نگاهی به سیره عبادی حضرت زهرا(س)، به‌ویژه اهتمام ویژه ایشان به شب‌زنده‌داری، دعا، شب‌های پربرکت عبادت و توجه عمیق به خداوند، در کنار حضور شجاعانه و مسئولانه ایشان در خط مقدم دفاع از حق و هدایت جامعه، صریحاً اثبات می‌کند که معنویت حقیقی نه تنها هیچ‌گاه مانع فعالیت و کنشگری اجتماعی نیست، بلکه قوی‌ترین پشتوانه و تکیه‌گاه برای آن به شمار می‌رود. قرآن کریم نیز در آیه شریفه «وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ» (بینه:۵) بر اصالت و ریشه‌ای بودن اخلاص در تمام ابعاد و عرصه‌های زندگی انسان تأکید می‌ورزد.

بازتعریف مسئولیت بانوان حوزوی براساس مکتب فاطمی

این استاد حوزه و دانشگاه، این آموزه فاطمی را نیاز مبرم بانوان حوزوی و مدیران امروز دانسته و یادآور می‌شود: برای بانوان طلبه، اساتید گرامی و مدیران حوزوی، این آموزه فاطمی یک اصل کلیدی و راهبردی در مدیریت، تحصیل، پژوهش و انجام مسئولیت‌های تربیتی و خانوادگی محسوب می‌شود. مسئولیت مدیریتی و اجرایی زمانی ارزش الهی و واقعی پیدا می‌کند که به عنوان فرصتی بی‌نظیر برای خدمت خالصانه، اصلاح امور جامعه و تحقق اهداف متعالی دینی نگریسته شود. دکتر رضایی در پایان تصریح می‌کند: باید توجه داشت اخلاص بدون مسئولیت‌پذیری اجتماعی ممکن است فرد را به انزوای اجتماعی، گوشه‌نشینی و بی‌تفاوتی در برابر دردهای جامعه بکشاند و از سوی دیگر، مسئولیت‌پذیری بدون اخلاص نیز ممکن است انسان را دچار رقابت‌های ناسالم منزلتی، جاه‌طلبی و آفات اخلاقی کند. بنابراین، ایجاد تعادل و هم‌افزایی میان اخلاص معنوی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی، رمز اصلی موفقیت و بالندگی زن مسلمان در ایفای نقش‌های چندگانه خانوادگی، علمی و مدیریتی است؛ راهی که حضرت زهرا(س) به عنوان کامل‌ترین الگوی بشریت، مسیر آن را به‌روشنی برای ما ترسیم کرده‌اند.

خطبه فدکیه؛ نماد مدیریت جهادی و بصیرت سیاسی

دکتر رضایی در ابتدا با تسلیت ایام شهادت حضرت فاطمه زهرا(س) در پاسخ به این پرسش که حضرت زهرا(س) چگونه الگویی برای مدیریت جهادی و انقلابی بانوان در عرصه‌های اجتماعی محسوب می‌شوند، می‌گوید: شخصیت والا و ملکوتی حضرت فاطمه زهرا(س) علاوه بر درخشش بی‌نظیر در نقش‌های والای خانوادگی و مادری، واجد ابعاد بس برجسته و سرنوشت‌سازی از رهبری اجتماعی، بصیرت عمیق سیاسی، مسئولیت‌پذیری دینی و کنشگری آگاهانه است. او در ادامه با اشاره به خطبه فدکیه به‌عنوان نماد بارز مدیریت فاطمی می‌افزاید: یکی از شفاف‌ترین و رساترین نمونه‌های ظرفیت مدیریتی و مسئولیت اجتماعی ایشان را می‌توان در جریان ایراد خطبه شریفه فدکیه مشاهده کرد. حضرت زهرا(س) در آن شرایط حساس تاریخی، با ایراد این خطبه و با شناخت دقیق و واقعی از شرایط جامعه، تحلیل عمیق انحرافات فکری و سیاسی موجود و تبیین شفاف مبانی اعتقادی و اجتماعی اسلام، به روشنگری و هدایت افکار عمومی پرداختند.